

Зеленкова О.В.,

студентка II курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Сидоренко Т.В.,

старший викладач кафедри документознавства та інформаційних систем ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

БІБЛІОТЕКА І КУЛЬТУРА: ГРАНІ ДОТИКУ

Бібліотека зазвичай розглядається або як установа культури, або як інформаційний заклад. Однак якщо використовувати підхід до культури, представлений філософом В. С. Стьопіним, який характеризує культуру «як систему інформаційних кодів, що закріплюють історично накопичений соціальний досвід», то протиставлення культури та інформації знімається. Тоді бібліотека виступає як інформаційна система в рамках культури.

М. Я. Дворкіна пропонувала розглядати бібліотеку як інформаційну систему в рамках культури, основні функції якої не тільки збір та зберігання книг і інших документів, виконання ролі громадської пам'яті, але й розповсюдження предметів і цінностей культури. Вона підкреслювала, що функціями збереження і трансляції документних культурних цінностей широким колом населення, бібліотека забезпечує важливий соціальний ефект який сприяє розвитку культурного потенціалу людей різних соціальних груп.

Бібліотеки стали виконувати ряд функцій, що сприяють збереженню і розвитку культури. Понад сто років тому бібліограф К. І. Рубинський в своїй лекції «Культурна роль бібліотеки і завдання бібліотекознавства» відзначав, що «бібліотека є фактором людської культури», що вона необхідна для розвитку науки, що вона «стала засобом до розвитку освіти», що «в бібліотеці, як в дзеркалі, відбивається культурне життя суспільства у відому епоху» [2].

Політичні та соціально-економічні перетворення у нашій державі, що відбулися наприкінці ХХ сторіччя, створили принципово нові умови для розвитку бібліотек. Виконуючи традиційні просвітницькі функції, накопичуючи знання й зберігаючи культурне надбання, бібліотеки перетворюються в інформаційні центри, що надають доступ громадянам до національних та світових інформаційних мереж і баз даних. Трансформація діяльності публічних бібліотек, еволюція їхньої соціальної ролі спричинили збагачення і розширення функцій цих закладів.

На тлі посилення децентралізації і регіоналізації всіх сфер соціального життя, у т.ч. засобів масової інформації, книговидання та

книгорозповсюдження, бібліотеки залишилися саме тими сталими соціальними інститутами, які взяли на себе значну частку відповідальності за забезпечення інформаційної та культурної єдності регіонів країни.

На рубежі ХХ-ХХІ століть все більше прослідковується тенденція перетворення бібліотек у соціокультурні центри своїх регіонів, що, безумовно, відповідає сучасним вимогам.

По суті, бібліотека реалізує дві найважливіші функції в культурі: культурозберігаючу і культуротрансляційну. Культурозберігаюча функція бібліотек, забезпечує за допомогою збирання та зберігання книг (і інших документів) виконання ролі громадської пам'яті. Як і людська пам'ять, бібліотеки допомагають не тільки зберегти, але і відтворити збережену культуру. Вони роблять цю культуру доступною людям. Це проявляється в культуротрансляційній функції бібліотек. З використанням нових інформаційних технологій зростає можливість одночасно реалізувати обидві функції – забезпечити збереження і розповсюдження предметів і цінностей культури. У соціумі існують і інші соціальні інститути пам'яті, які здійснюють культурозберігаючу і трансляційну функції – це архіви та музеї. Однак на відміну від названих інститутів бібліотеки, перш за все універсальні, збирають і зберігають документи широкого поширення (книги, в тому числі художню літературу, періодичні видання та ін.), роблячи їх доступними для широких верств населення. Тим самим вони, єдині серед інститутів пам'яті, сприяють збереженню і трансляції національної мови, народної культури, традицій, обрядів, регіональних особливостей, найбільш значущих зразків культурної книжкової спадщини [2].

Причому, зберігаючи культурні цінності у вигляді документів і вміщеної в них інформації, бібліотеки, як і інші інститути пам'яті, забезпечують доступ до них не тільки постійним користувачам сьогодення, а й майбутнім (тим самим, реалізуючи спадкоємність культури).

На разі бібліотека як об'єкт соціокультурної діяльності регіону діє у традиційному і віртуальному просторі. При цьому традиційний бібліотечно-комунікативний простір включає соціокультурний обмін між бібліотекою і органами влади, громадою, релігійними конфесіями, іншими бібліотеками та закладами культури. Віртуальний простір передбачає отримання та передавання інформації, спілкування як користувачів бібліотеки, так її працівників за допомогою Інтернету [1, 3].

Поєднання сучасних інформаційних технологій з розвитком культури спілкування з книгою, мистецькими творами, їх застосування при організації зустрічей з творчими особистостями притаманні всім бібліотечним закладам.

Наразі культурна робота бібліотек представлена широким розмаїттям форм. Крім звичних диспутів, читацьких конференцій, вечорів запитань та відповідей, усних журналів, з'явилися нові форми: презентації книги, години цікавих повідомлень, поетичні колажі, ніч у бібліотеці, віртуальні виставки, буктрейлери, скайп-заходи та ін.

Так, Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова, що активно діє в культурному просторі свого регіону, дбайливо зберігає і несе крізь роки власні давні традиції. Співпраця з творчою інтелігенцією – один із пріоритетних напрямів її діяльності. Тут регулярно проводяться виставки творів місцевих художників, робіт майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, організовуються концерти і зустрічі з місцевими композиторами, проводяться вечори пам'яті, засідання художньої вітальні «В гостях у дев'яти муз». Започаткований проект «Вихідний день у бібліотеці», конкурс на кращий буктрейлер краєзнавчої книги серед бібліотек районних ЦБС області «Буктрейлер – сучасна медіа реклама книги та читання», краєзнавчі квести та інші востребувані форми роботи тощо[1, 4].

Надаючи продукти своєї діяльності користувачам для вирішення їх наукових, виробничих, культурно-творчих, дозвіллевих та інших завдань, бібліотеки тим самим сприяють розвитку відповідних сфер діяльності і створення нових культурних цінностей.

Найважливішою цінністю бібліотеки сьогодні, в епоху електронних інформаційно-комунікаційних технологій, проголошується свобода доступу до інформації, свобода її вибору людиною, хоча реалізувати цю цінність не завжди вдається з фінансових, правових та інших причин. Але нові бібліотечні цінності узгоджуються з багатьма колишніми цінностями, у ряду яких залишається книга, збереження документів, інформації, своєчасне і адекватне задоволення запитів користувачів.

Таким чином бібліотека стала справжнім культурним центром, де поєднуються інтереси різних поколінь, виникає відчуття соціальної повноцінності та причетності до суспільного визнання, поваги з боку оточуючих.

Бібліотеки беруть участь у збереженні, трансляції, споживанні і створенні продуктів культури, але їх перші дві функції найбільш значущі для культури.

Список використаних джерел:

1. Вилежганіна, Т. Місце публічних бібліотек у соціокультурному просторі регіону / Т. Вилежганіна // Бібліотечна планета. – 2007. – №2. – С. 4-6
2. Дворкина, М. Я. Функции библиотек в культуре / М. Я. Дворкина // Вестник Московского государственного университета культуры и искусств. – 2013. – № 5. – С. 152-156.
3. Жаркова, Л. С. Методика организации работы библиотеки в сфере социально-культурной деятельности : научно-практическое пособие / Л. С. Жаркова. – М.: Литера, 2009. – 111 с.
4. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова [Сайт]. – Режим доступу: <http://www.reglibrary.mk.ua/>. – Назва з екрана.